

Резюме

Автор статьи подчеркивает важность значения казахского национального прикладного изобразительного искусства в воспитательном процессе.

Уроки изобразительного искусства в начальных классах помогают формированию эстетического вкуса школьников.

Summary

Article is devoted to educational value of the Kazakh national applied art. Use then for art lessons in primary school helps create the aesthetic taste of pupils.

КОМПЬЮТЕРЛІК ГРАФИКАНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ МЕН МҮМКІНДІКТЕРІ

Н.Е.Ажитаев –

*«Графика және дизайн» кафедрасының оқытушысы,
Абай атындағы ҚазҰПУ*

Қазіргі заман жаппай ақпараттандыру талаптарына байланысты компьютерлік графика бейнелеу өнерінің заңдылықтарын зерттеу барысында, көркем шығармашылықта көрініс тапқан бейнелеу, сәндік-қолданбалы және дизайнерлік өнер түрлерін жасау үрдісінде де негізгі құралдың бірі болып саналады. Компьютерлердің технологиялық мүмкіндіктері олардың құнды графикалық мүмкіндіктерімен, бейнелі реңктерімен, кеңістік формаларын екі немесе үш өлшемдегі көрнекілікпен бейнелеудегі қабілетімен белгіленеді. Жасалған өнімдердің кәсіби тұрғыда да, жалпы білім беру тұрғысында да маңызы зор, өйткені ол студенттердің шығармашылық қабілетін дамыту міндеттерімен өзара тығыз байланыста жүзеге асады.

Қазіргі ғаламдану процесіне сәйкес бәсекеге қабілетті, жаңа қоғамға бейімделген жеке тұлғаға деген сұраныс болашақ маманның жан-жақты дамыған, біліктілігі жоғары деңгейде қалыптасуын көздейді. Болашақ маманның кәсіби біліктілігін қалыптастыру туралы мазмұндалған отандық, ресейлік ғалымдардың еңбектері мен әлеуметтік, философиялық, психологиялық-педагогикалық әдебиеттерге талдау жасаудың нәтижесі қазіргі бұл проблемалардың өзектілігі бұрынғыдан да арта түскенін көрсетті.

Қазіргі кезде компьютерлік графика мүмкіндіктерін үйрету арқылы студенттердің кәсіби біліктілігін қалыптастыру қоғамды дамытудың бірден-бір құралына айналып отыр. Сондықтан да оны іске асыру қоғам үшін маңызды алғы шарттардың бірі болып есептеледі.

Қазақстан Республикасы білім беру жүйесін ақпараттандыру стратегиясының негізгі бағыттарының бірі – ХХІ ғасыр білім беру жүйесін ақпараттандыру ғасыры болғандықтан бұл апроблема зерттеу жұмысының

көкейкестілігін анықтайды. Көркем өнерден білім алатын оқу орындарында бүгінгі таңда компьютерлік дизайннан студенттердің сауаттылығы кез-келген іс-әрекетін тиімді тәсілдермен шешуге көмектесетіндігі айқындалды.

Кәсіби мобильдікке кең ғылыми технологияны пайдалана алу - білімнің маңызды міндеті болып табылады. Бұл технологиялар дербес компьютермен жұмыс істеуді жеңілдетті, оған арнайы техникалық білімі жоқ адамдарда қол жеткізе алатын болды. Сонымен қатар, қазіргі кезде кең ғылыми техниканы пайдалану, әртүрлі кәсіби және жартылай кәсіби дербес компьютерде жұмыс істеуге арналған бағдарлама өнімдерінің пайда болуына да қатысты. Ақпараттану заманында компьютердің тиімділіктері сұрыпталды:

- ақпараттық технология адамның іс-әрекетін неғұрлым мобилді және тездетеді;

- бүгінгі күнде компьютерлік ақпаратты-бағдарламалық құралдардың көмегімен оқу бағдарламаларын және әртүрлі оқу пәндері бойынша мектепке дейін және жоғары білім беруге дейінгі кез-келген деңгейдегі арақашықтықтан оқыту курстарын құруға болады.

- қазіргі заманғы білім беру саласында тексттік ақпарат базасын компьютерлік құралдарды меңгеру арқылы жүзеге асырылады;

- компьютерлік моделдеу және дизайн (полиграфия, үш өлшемді графика және анимация, сәулет өнері, бейнеөндіріс, мультимедиа, презентация және т.б.) суретшілерге, графиктерге, дизайнерлерге осы уақытта дербес компьютер композиция табуда;

- дербес компьютермен жұмыс істей отырып студентте көптеген өзіндік қасиеттері: әсіресе кеңістіктікті меңгеру, образдық және логикалық ойлау, елестету, есте сақтау, көзбен өлшеу, тиянақтылық қалыптасады;

- бейнелеу өнеріне тікелей қатысы бар компьютерлік графиканы жетік меңгеру толыққанды шығармашылық тұлғаны тәрбиелейді.

Осы ой-тұжырымының дұрыстығын бүгінгі таңда студенттердің кәсіби даярлығы саласында жарық көрген ғалымдардың еңбектері де дәлелдейді.

Көптеген ғылыми еңбектер мен оқулықтар, диссертациялық жұмыстар тақырыптың мазмұнын ашуға көмегін тигізді: Н.В.Кузьмина, ВАСластенин және ғылыми-педагогикалық ой-өрісін қалыптастырудан, мұғалімнің кәсіби маңызды қасиеттерін қалыптастырудан С.И.Архангельский, З.И.Васильева және кәсіби-құндылық бағдарын қалыптастырудан Г.Қ.Нұрғалиева, Е.Н.Шиянов және т.б., мұғалімдердің даярлығын іс-әрекетке бағыттай отырып, теориялық тұрғыда негіздеуден Н.Д.Хмель, Л.А.Ивахнова, Л.Х.Мажитова, Н.Н.Хан және т.б. еңбектері қарастырылды

Информатика мұғаліміне жоғары білім беру әдістемесін жасаған Е.Ы.Бидайбеков, К.С.Абдиев, Ж.А.Қараев, А.П.Сейтешев, А.А.Жолдасбеков, А.Е.Абылқасымова, Қ.Беркімбаев, және т.б. еңбектері ерекше.

Пән бойынша оқыту бағдарламасын жинақпап құрастыратын кезде, компьютерлік графиканың негізгі бағдарламаларының бірі ретінде төрт бағдарлама іріктеп, таңдалды:

1. "MS Word"- тексттік бағдарлама;

2. "Corel DRAW"-векторлық бағдарлама;
3. "Adobe Photoshop"-растрлық бағдарлама;
4. "3 ds MAX"-үш деңгейлік өлшеу бағдарламасы. Аталған бағдарламалардың "MS Word"- текстік бағдарламасынан басқа да таза компьютерлік графикаға қатысты таңдалған бағдарламалар реті. Таңдалып алынған бағдарламаларға қысқаша түсінік бере кететін болсақ:

"MS Word"- текстік бағдарламасы жоғарыда атап көрсеткеніміздей алғаш келген студенттерге таныстық үшін, әрі мектепте алған информатика негіздері жөнінде алған білімдерін ұштап, қайталап, толықтыру мақсатында алынған бағдарлама.

"Corel DRAW"-векторлық, бағдарламасы арқылы компьютерлік графиканың негізгі-негізгі деген ақпараттарын осы бағдарламадан алуға болады. Айталық, компьютерлік графиканың көп салаларында (көркем компьютерлік графика; инженерлік компьютерлік графика; иллюстративті компьютерлік графика; іс-құжаттық компьютерлік графика; когнитивті компьютерлік графика) осы бағдарламаны көптеп қолданысқа ендіреді. Себебі, бағдарламаның көптеген опциялары аталған салалардың барлығына лайықталып жасалынған. Біздің тақырыбымызға арқау болып отырған болашақ көркемсурет өнері саласындағы мамандарды даярлайтын бағытта да осы бағдарламаның үлесі өте жоғары. Көркемсурет саласындағы арнайы пәндер: шрифт, жобалау, плакат, құрастыру, композиция, дизайн т.б. етене байланысқан десек, артық айтпаған болар едік. Бұл бағдарламамен көбінесе "Графикалық дизайн" мамандығының студенттері айналысады.

"Adobe Photoshop"-растрлық бағдарламасы арқылы да компьютерлік графиканың көркемсурет саласындағы алатын орны ерекше деуге болады. Көркемсуретке байланысты бағдарламада растрлы фото, түрлі эффектілер, шрифттер, арнайы фильтрлер, интернетпен байланысы және т.б. мүмкіндіктерімен өзінің өте қажет екендігін көрсетеді. Бағдарлама арнайы пәндер ішінде жоғарыда аталған пәндермен, сонымен қатар кескіндеме (живопись) пәнімен де байланысты. Кескіндемедегі қылқалам қызметтерін де осы бағдарламада орындап, кереметтей туындылар жасауға болады.

"3 ds MAX"-үш деңгейлік өлшеу бағдарламасы- компьютерлік графиканың бағдарламаларының ішіндегі өзіне тән айырмашылығы бар тартымды бағдарлама. Бұл бағдарламамен арнайы пәндер ішіндегі жобалау, құрастыру, интерьер, экстерьер, дизайндық жобалық кестелер, жиһаз құрастыру және т.б. қызықты тапсырмаларды атқаратын бағдарлама.

Жоғарыда түсінік берген компьютерлік бағдарламалардың барлығы студенттің көркем қиялының дамуына көп септігін тигізеді. Көркем формаларды ізденіс барысында студенттердің форма мен түстерді сезіну мен стилизациялау машығы дамып, шығармашылық көркем қиялы өрістей түседі.

Бүгінде әрбір шығармашылық тұлға компьютерлік графика және жоғары технологияны біліп қана қоймай, оны өзінің көркем туындысының шынайылығы мен анықтылығына қол жеткізуі үшін қолдана алады. Бірақ бірде-бір «компьютер» дизайнері – дизайнер емес, егер ол суретші секілді

ойлап, сурет сала білмесе. Осы жердегі мақсат (оқытушылардың) дизайн өнерін үйреніп жатқан студенттерді өзінің нағыз шынайы кәсіби маманы етіп шығару. Шығармашылық қиялды, өнердің түрлерінің ішіндегі соңғы кездегі қарқынды дамып келе жатқан осы компьютерлік графика арқылы да дамытуға болады.

1. Исабек Н. Е. *Студенттерді компьютерлік графиканы кәсіби іс-әрекеттерде пайдалануға даярлау: Дис...пед. ғыл. канд. – Алматы, 2006.*

Резюме

В статье рассматриваются возможности компьютерной графики при формировании у студентов художественной фантазии, исследуются методы обучения, а также значение компьютерной грамотности в изобразительной деятельности в условиях глобализации.

Summary

The article discusses possible computer graphics in the formation of the students' artistic visions and values of computer literacy representational activities in the context of globalization, as well as methods of learning.

БЕЙНЕЛЕУ ӨНЕРІ САБАҒЫ АРҚЫЛЫ ОҚУШЫЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ІС-ӘРЕКЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Ә.Е.Омаров -

*Шығыс Қазақстан облысы Д. Бабатайұлы атындағы
қазақ орта мектебінің мұғалімі*

Жалпы білім беретін орта мектептердің бейнелеу өнері пәні бойынша бағдарламаларда оқушылардың шығармашылық іс-әрекетін қалыптастыру жайлы мәселелер әлі де болса өзінің толық деңгейін тапқан жоқ.

Шығармашылық іс-әрекетті біз ертегі, әңгіме, ойын, сурет және т.б. жасау үрдісі кезінде әр түрлі тәсілдерді іздеу және алдағы міндеттерді шешу жолдарын қарастыру деп түсінеміз. Ал белгілі бір тарихи тақырыптағы әдебиет жанрындағы поэмалар арқылы оқушылардың шығармашылық іс-әрекетін қалыптастыру қазіргі заманға сай, жаңа үлгідегі бағдарламалар құруды талап етіп отыр.

Бейнелеу өнерінің әр кезде де эмоционалдық өңделуі жоғары болады. Оның осындай болуына тек қана болмыс туралы әсерлер емес, сонымен бірге эмоционалдық ойлау да әсер етеді. Эмоционалдық бастауды дамытпай, адамға нағыз қажет талғампаздықты, қиялдауды, көз алдына елестетуді, армандай білуді дамыту мүмкін емес. Ал осылар болмаса, онда шығармашылық іс-әрекетті қалыптастыру да мүмкін емес.